

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

- Aan: Zie verzendlijst

Telefoon [redacted]
Telefax [redacted]
Telex KYDER/BIV NL [redacted]

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
Onderwerp		DIS/92/153/4808	10 december 1992
CVIN-bijdrage			

1. Als bijlage bied ik U aan de MID-bijdrage ten behoeve van de CVIN-vergadering van 17 december 1992.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Het Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

[redacted]
Kolonel der Grenadiers

Bijlagen
één

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
[redacted]

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

[redacted]

[REDACTED]

Verzendlijst behorende bij brief nr. DIS/92/153/4808 d.d. 10 december 1992

Aan:

Exemplaar nr.:

Voorzitter CVIN	1
Hoofd BVD t.a.v. dhr [REDACTED]	2
BuZa/DAV	3
BuZa/AMAD t.a.v. Drs [REDACTED]	4
Plv. Hoofd MID/KM	5
Plv. Hoofd MID/KL	6
Plv. Hoofd MID/KLu	7

Intern:

H/MID	8
HSI/MID	9
HMA/MID	10
HPEA/MID	11
Bureau MA	12 t/m 15
Bureau PEA	16 t/m 19
MID-Archief	20
MA-D/Administratie	21

[REDACTED]

[REDACTED]

BIJLAGE behorende bij brief

nr.: DIS/92/153/4808

d.d. 10 december 1992

CVIN-BIJDRAGE VAN DE MILITAIRE INLICHTINGDIENST D.D. 17 december 1992

MILITAIRE-POLITIEKE ONTWIKKELINGEN IN IRAK

1. Internationale positie

De VN-Veilighedsraad heeft op 23 november jl. opnieuw besloten de na de Golfoorlog ingestelde sancties tegen Irak onverkort voort te zetten. Bij de toetsing van de sancties, die iedere twee maanden plaatsvindt, concludeerde de Veiligheidsraad dat Irak "tot dusver slechts selectief en gedeeltelijk" meewerkt aan de uitvoering van resolutie 707 van augustus 1991. Deze resolutie, een uitvloeisel van de wapenstillandsresolutie 687 tussen de VN en Irak van 3 april 1991, eist van Irak dat het een volledig en definitief overzicht geeft van het potentieel van massavernietigingswapens. Zoals bekend betreft het de faciliteiten voor militair-nucleair onderzoek, installaties voor de vervaardiging van chemische en biologische wapens alsmede voorraden ballistische raketten met een bereik van meer dan 150 km. Over de voortgang van de vernietiging door Irak van de tot dusver aangetroffen voorraden chemische munitie toonde de Veiligheidsraad overigens zijn tevredenheid.

De Veiligheidsraad eist van Irak tevens een lijst van landen/leveranciers waarvan Irak uitrusting heeft betrokken voor de ontwikkeling van de massavernietigingswapens. Bovendien poogt de VN te achterhalen van welke leveranciers Irak militair materieel betreft sedert de afkondiging van het VN-embargo. Dit op grond van aanwijzingen dat beperkte hoeveelheden militair materieel/reserve-onderdelen vooral via civiele luchtverbindingen, maar ook over land via Libanon-Syrië, toch Irak bereiken.

Bij de genoemde VN-vergadering eiste de Iraakse vice-premier [REDACTED] beëindiging van de sancties, omdat Irak voldoende zou hebben meegewerkt aan de inspecties en ontmanteling van de massavernietigingswapens door de speciale inspectieteams van de VN. Volgens [REDACTED] zal Irak zich niet langer "coöperatief opstellen" indien de sancties op de huidige wijze worden gehandhaafd. Hij stelde dat de VN Irak tegemoet dient te komen om de impasse betreffende het embargo te kunnen doorbreken. Vermeldenswaard is ook de uitspraak van [REDACTED] dat Irak de door de VN in april jl. formeel

bekrachtigde correctie van de Iraakse zuidgrens ten voordele van Koeweit niet aanvaardt.

De weigering van Irak om volledig mee te werken aan uitvoering van de VN-resolutie betreft vooral de afwikkeling van het onderzoek naar resterende nucleaire faciliteiten en ballistische raketssystemen. Volgens inlichtingenbronnen worden met name de gemodificeerde raketssystemen (SS-1c Mod/SCUD-C/"AL-HOESSEIN"/"AL-ABBAS") voortdurend in Irak met goed gecamoufleerde trucks vervoerd en zouden raketonderdelen en belangrijke technische uitrusting op diverse locaties zijn verborgen. Volgens een opgave door de VN zijn tot dusver 151 raketssystemen (projectielen) vernietigd, maar beschikt Irak vermoedelijk nog over 100 à 200 systemen. Irak zou in het recente verleden over in totaal ca 800 standaard SS-1c/SCUD-B exemplaren hebben beschikt, waarvan een onbekend aantal door Irak is gemodificeerd. Het betrof zowel leveranties door de voormalige Sovjet Unie als ook Noord-Korea en Libië.

[REDACTED]

Overigens is inmiddels bekend dat de geallieerde strijdkrachten, in tegenstelling tot de - voortdurend bijgestelde- bekendmakingen tijdens de Golfoorlog, er niet in zijn geslaagd één mobiele "SCUD"-lanceerinrichting (van in totaal 20) te vernietigen. Van de 26 vaste SCUD-opstellingen werden er slechts 12 vernietigd en 14 licht beschadigd. Voorts is gebleken dat Irak tijdens de oorlog geen raketten vanuit de vaste SCUD-opstellingen heeft afgevuurd. Over het aantal (tijdens de oorlog) vernietigde raketten (projectielen) zijn geen geverifieerde cijfers voorhanden, hetgeen de onduidelijkheid over het restant aan systemen mede verklaart.

Naast de weigering van Irak om volledige opening van zaken te geven betreffende de resterende raketsystemen zijn er toenemende aanwijzingen dat Irak bepaalde faciliteiten voor een mogelijk nieuw ballistisch rakettenprogramma herstelt. Geconstateerd is dat er in hoog tempo herstelwerkzaamheden worden uitgevoerd op de locaties TAJI en SHAHIYAT, in centraal Irak, alwaar tot aan de Golfoorlog "SCUD"-raketsystemen werden vervaardigd en getest.

2. Iraakse strijdkrachten

Ten aanzien van de strijdkrachten deed Tariq Aziz eveneens een belangwekkende uitspraak. Volgens hem verwacht Irak niet de militaire macht te (kunnen) herwinnen waarover het vóór de Golfoorlog beschikte. Tariq Aziz stelde tevens dat als gevolg van de gedeeltelijke vernietiging van de Iraakse militaire capaciteit de Golfregio minder stabiel was geworden. Impliciet doelde Tariq Aziz daarmee ook op de sterker geworden militaire positie van Iran in het Golfgebied, die door Irak als een bedreiging worden gezien. De Iraakse strijdkrachten worden overigens nog steeds in staat geacht eventuele Iraanse aanvallen effectief het hoofd te bieden.

- Landmacht. In het kader van de eerder dit jaar door president Saddam Hoessein aangekondigde herstructurering van de krijgsmacht, die tot doel had de strijdkrachten "flexibeler en slagvaardiger" te maken, vinden vooral bij de landmacht nog steeds reorganisaties plaats. De landstrijdkrachten beschikken momenteel over in totaal 28 divisies (18 infanterie-, 6 tank- en 4 gemechaniseerde divisies) verdeeld over 6 legerkorpsen (5 reguliere en 1 Republikeinse Garde). Het Republikeinse Garde Korps beschikt over 3 infanteriedivisies, 3 tankdivisies en 1 gemechaniseerde divisie die alle op 75 à 100% sterkte zijn. De overige reguliere divisies zijn op 60 à 75% sterkte. De totale personele sterkte bedraagt ca 400.000 man met in totaal 2.100 tanks; 3.300 pantservoertuigen en 1.100 artilleriestukken. Er zijn nog steeds aanwijzingen dat het moreel bij de landmacht laag is, het tekort aan reserve-onderdelen ondanks kannibalisering van uitrustingstukken toeneemt en de opleiding van de militairen tekort schiet.

Ondanks deze problemen heeft medio november een tweede grootschalige landmachtoefening op divisieniveau sedert de Golfoorlog plaatsgevonden. De oefening werd uitgevoerd door eenheden die zijn gestationeerd in regio KIRKUK, in noord-Irak, direct ten zuiden van het Koerdengebied. Daarmee werd tevens een waarschuwend signaal afgegeven aan de Koerden die zich steeds onafhankelijker van de regering in Bagdad opstellen.

- Luchtmacht. Het Iraakse potentieel aan toestellen bedraagt momenteel naar schatting ca 400 gevechtsvliegtuigen, 7 bommenwerpers en 530 helikopters. De luchtmacht beperkt inzetbaar en kampt met ernstige problemen op het gebied van infrastructuur, onderhoud, logistiek en opleidingen.

[REDACTED]

De vliegactiviteiten van de inzetbare toestellen zijn relatief hoog, maar vinden niet plaats in de door de geallieerden afgekondigde "No-Fly"-zones in noord- en zuid-Irak. Dit geldt niet voor de (gevechts-)helikopters die frequent in het gehele land worden ingezet.

- Luchtverdediging. Er is een beperkt aantal SA-2, SA-3 en SA-6 grond-lucht verdedigingsraketssystemen, voornamelijk rond Bagdad, in gebruik. De systemen bevinden zich voornamelijk rond Bagdad, maar worden regelmatig naar andere lokaties verplaatst. Een volledig functioneren van de Iraakse luchtverdediging is vooralsnog uitgesloten, gezien de hoeveelheid en de status van de nog aanwezige systemen.
- Marine De wederopbouw van de praktisch totaal vernietigde marine is zonder buitenlandse leveranties en steun uitgesloten.

Voorts is vermeldenswaard is dat Irak, in overeenstemming met de eis die is opgenomen in de genoemde VN-resoluties, aanstalten maakt op Koeweit buitgemaakte grote wapensystemen te retourneren. Het betreft A-4/SKYHAWK II gevechtsvliegtuigen, SA-232/SUPER PUMA helikopters, L-100/SUPER HERCULES transportvliegtuigen en I-HAWK raketlanceerinrichtingen tegen luchtdoelen.

3. Positie Koerden

Hoewel de VN in oktober jl. met Irak opnieuw een principe-overeenkomst sloot inzake de hulpverlening aan de Koerden in de door de geallieerden in april 1991 ingestelde veiligheidszone in noord-Irak, belemmert Irak momenteel in de praktijk de uitvoering van het hulpprogramma. Daarnaast handhaaft Irak de economische boycot tegen de Koerden, die in augustus 1991 werd ingesteld. De ca vier miljoen Koerden zullen derhalve voor hun voedsel- en brandstofvoorziening deze winter afhankelijk zijn van het VN/VS en EG hulpverleningsprogramma waarmee US \$ 200 is gemoeid en dat door enkele honderden VN-medewerkers ter plaatse moet worden uitgevoerd. De opzet van Irak is om de positie van de Koerdische partijen, die sedert de proclamatie van een autonome status voor de betreffende regio in juli jl. een zelfstandige administratie trachten op te zetten, te ondermijnen. Naast het gebruik van de economische boycot als drukmiddel, uit het Iraakse regime voortdurend militaire dreigementen aan het adres van de Koerdische leiding.

Het blijft echter, ondanks herhaalde kleinschalige incidenten langs de 36e breedtegraad, onwaarschijnlijk dat het in de komende maanden tot een hernieuwde gewapende confrontatie op grote schaal zal komen in het ten noorden hiervan gelegen veiligheidsgebied. Van de aanwezigheid van de geallieerde "COALITION TASK FORCE" (CTF) in zuid-oost Turkije zal - zo kan worden aangenomen - voldoende afschrikking blijven uitgaan uit tegenover Irak. Beperkte Amerikaanse, Britse en Franse luchtmachteenheden (in totaal ca 3.000 man) vormen, zoals bekend, de kern van de afschrikingsmacht. Irak zal zich, naar verwachting, mede via regelmatige militaire contacten in de praktijk, blijven houden aan de afspraken met de geallieerden over de Koerdische "veiligheidszone" in noord-Irak, over welk gebied de geallieerde luchtmacht voortdurend verkenningsvluchten uitvoert. In tegenstelling tot

andersluidende berichten zal Turkije in december aanstaande het mandaat van het CTF opnieuw met drie maanden verlengen, zoals de Turkse premier [REDACTED] heeft verklaard tijdens zijn bezoek aan Groot-Brittannië op 23 november.

[REDACTED] gaf tevens nog eens aan, dat Turkije geen onafhankelijke of zelfs een federale Koerdische entiteit genaamd "Koerdistan" in de regio zal dulden. De uitspraak van Demirel volgt op het overleg tussen Turkije, Syrië en Iran over de Koerden-problematiek in Ankara op 14 november. Bij die gelegenheid veroordeelden de respectieve MinBuZa's het Koerdische streven naar onafhankelijkheid in noord-Irak en werden de Koerdische leiders tevens gewaarschuwd dat een deling van Irak als gevolg daarvan niet zal worden getolereerd. De verkiezing in mei jl. van een Koerdisch parlement (105 leden), de vorming van een regering (vijftien ministers), evenals activiteiten zoals de oprichting van een leger- en politiemacht, een onderwijsadministratie, een belastingstelsel en diverse openbare diensten werd door Turkije, Syrië en Iran "als onrealistisch en onverantwoordelijk" verworpen. De trilaterale verklaring bevatte eveneens een aanval op de vorige maand geformeerde Iraakse brede oppositie ("Iraqi National Congress"). Dit pluriforme oppositiefrent poogt de val van het regime [REDACTED] te bewerkstelligen en een federatief democratisch Irak te creëren. Ook het oppositiefrent, waarin de Koerden deelnemen, wordt door de genoemde buurlanden verweten uit te zijn op de desintegratie van Irak.

Ten aanzien van de Noordiraakse Koerden bevindt Turkije zich in een sterke positie. Turkije controleert niet alleen de enige toevouerroute naar het betreffende gebied, maar heeft er inmiddels tevens een militaire presentie van tenminste 6.000 man. Ondanks de aankondiging van de Turkse MinDef [REDACTED] op 9 november, dat na de "zuivering" van de bases in noord-Irak van de guerrillastrijders van de PKK die in zuid-oost Turkije opereren, deze troepen zullen worden teruggetrokken, is daarvan tot dusver weinig gebleken. Steeds duidelijker wordt dat Turkije tenminste een gedeelte van zijn troepenmacht in het Noordiraakse grensgebied voor onbepaalde tijd wil handhaven.

Turkije creëert momenteel, in samenwerking met Noordiraakse Koerden, een kennelijk permanente "veiligheidszone" in het gebied. De Koerdenleiders Talabani en Barzani zijn op 12 november met de Turkse militaire leiding overeengekomen de grens voortaan gezamenlijk te beveiligen. Er zullen ca zeventig militaire posten in het gebied worden gebouwd die, althans volgens een Turkse bekendmaking, door ca 6.500 Iraaks-Koerdische strijders (Peshmerga's), met steun van de Turkse strijdkrachten zullen worden bemand. Doelstelling van de gemeenschappelijke operatie is, volgens een verklaring van de betrokken Turkse generaal der Gendarmerie [REDACTED] [REDACTED], de PKK definitief te neutraliseren. Ook de Iraakse Koerden beschouwen de activiteiten van de PKK kennelijk als een gevaar voor hun autonome regio. De Noordiraakse Koerden weigeren overigens PKK-leden aan Turkije uit te leveren.

4. Beoordeling/voorzicht

Te oordelen naar de jongste uitspraken van het Iraakse regime wil Irak zich vooralsnog niet volledig schikken in de VN-resoluties. Van een dergelijke opstelling worden klaarblijkelijk door Irak weinig positieve effecten verwacht zolang de VS, Groot-Brittannië en Frankrijk het embargo zonder meer willen handhaven.

Hoewel de onderzoeksmissies van de VN naar het restant van de Iraakse massavernietigingswapens doorgaan, laat de definitieve inventarisatie en vernietiging ervan nog op zich wachten. Daarnaast heeft de VN als gevolg van hardnekkig verzet van president [REDACTED] [REDACTED] nog steeds geen begin kunnen maken met de instelling van een permanent controleregime op de militaire en civiele industriële capaciteit. In de aanhoudende politieke impasse tussen

de VN en Irak wordt de Iraakse economie en vooral de industrie als gevolg van het embargo steeds harder getroffen. Desondanks is aan eerste levensbehoeften, waarvan de prijzen wel extreem zijn gestegen, nog steeds geen groot gebrek. Ondanks de slechte economische situatie is er geen sprake van een ontwrichting van de Iraakse samenleving noch van een instabiele en derhalve bedreigende situatie voor het regime. Tegen deze achtergrond zal het regime naar verwachting de VN de komende maanden niet tegemoetkomen, hetgeen op zijn beurt zelfs een versoepeling van de sancties door de VN uitsluit. Onder de huidige omstandigheden wordt het voortbestaan van het huidige Iraakse regime door voortzetting van de sancties niet wezenlijk bedreigd.

Ook het mogelijke risico van etnische desintegratie van Irak zal het regime niet tot een meer coöperatieve opstelling bewegen. De strijdkrachten zijn nog steeds sterk genoeg om, zoals de mislukte opstand van de sji'ieten in het zuid-oosten van het land heeft bewezen, intern verzet grotendeels te elimineren. Het is onwaarschijnlijk dat het op afzienbare termijn tot een grootschalige gewapende confrontatie tussen de Iraakse strijdkrachten en de Noordiraakse Koerden komt. Afgezien van de permanente verdeeldheid onder de Koerdische facties die een eensgezinde opstelling van de Koerden in noord-Irak uitsluit, blijft de zogenoemde Koerdische staat afhankelijk van goede betrekkingen met Turkije, geallieerde militaire protectie en westerse economische steun.